

Zeker, dat is volkomen consequent en van hen, die de belangen der specialisten in de Maatschappij te behartigen hebben, *was het de plicht* zulks te doen. Het was de plicht der C. V. de hoofdbestuursvoorstellen te bestudeeren en zij deed *lofwaardig haar plicht* door zelf met voorstellen te komen, toen haar bleek, dat de voorstellen van het hoofdbestuur niet goed te amendeeren waren. Vele specialisten, die volkomen bereid waren de Maatschappij te verlaten, omdat zij er toe gedwongen waren, zullen de C. V. *oprecht dankbaar zijn*, dat zij het hun mogelijk gemaakt heeft in de Maatschappij te blijven. De toewijding en het geduld door de C. V., en dus ook door haar voorzitter, BRONGERSMA, getoond, zijn zeker *merkwaardig*.

Niet ingenomen met het werk der C. V. en met den uitslag daarvan zijn — zooals van zelf spreekt — diè specialisten, welke oorspronkelijk de iste groep vormden, die altijd, ook vóór Mei 1918, hun vakactie buiten de Maatschappij wilden voeren. Ik eerbiedig de meening dezer collegae, maar ik heb geen eerbied voor de wijze, waarop de heeren DIJKGRAAF c. s. de „merkwaardigheid,, van BRONGERSMA in het licht stellen. In het oog der heeren DIJKGRAAF c. s. is de C. V. slechts BRONGERSMA en het bestuur der A. S. V. slechts BRONGERSMA! De twee andere leden der C. V. en de 4 andere bestuursleden der A. S. V. bestaan voor de heeren DIJKGRAAF c. s. niet. Dit zal wel op een vergissing en niet op een gewilde onbeleefdheid der heeren berusten, maar toch acht ik het gewenscht te verklaren, dat alle bestuursleden der A. S. V. zich gelijkelijk aansprakelijk achten voor de voorstellen, die van dit bestuur uitgaan en uitgegaan zijn. Ik ben overtuigd, dat voor de leden der C. V. hetzelfde geldt.

Wat betreft het instandhouden der (zijn!) A. S. V., verwijs ik de heeren naar het „Kort verslag van de vergadering van het hoofdbestuur op 15 en 16 Maart 1919”, in dit *Tijdschrift*, bldz. 1166, punt V, 3. Er wordt aan gewerkt, zooals daaruit blijkt en zooals ik trouwens een der inzenders reeds eerder per brief medegedeeld heb.

Het kan zeker op den lezer wel een „merkwaardigen” indruk maken, dat de wet-TALMA voor tegenovergestelde doeleinden werd aangehaald. Ook in de algemeene vergadering der A. N. V. v. M. S. is dit, zooals de heeren DIJKGRAAF c. s. bekend is, ter sprake gekomen en door BRONGERSMA uiteengezet. Het doet m. i. zóó weinig ter zake, dat ik er hier geen plaatsruimte voor durf vragen. Het is hier niet te doen om feitjes, maar om groote lijnen.

Wanneer de statutenwijzigingen goedgekeurd en in werking zijn, wanneer het nieuwe hoofdbestuur verkozen is, wanneer de reglementswijzigingen toegepast kunnen worden, d. w. z. wanneer de aangenomen voorstellen der C. V. in werking zijn, dan zal m. i. de Nederl. Maatschappij tot bevordering der geneeskunst een tijdperk van bloei tegemoet gaan, dan zullen ook on- en minvermogene zieken de voordeelen kunnen genieten van specialistische geneeskundige behandeling!

Amsterdam, 17 April 1919.

CH. BLES.

DR. BRONGERSMA EN DE MAATSCHAPPIJ.

Tot nu toe heb ik mij onthouden van het beantwoorden van aanvallen naar aanleiding van mijn beschouwingen over: *de toekomst van de maatschappij* tegen mijn persoon gericht, in de overtuiging, dat de belangen onzer Maatschappij het best worden gediend, als wij het voorbeeld door KOUWER gegeven, een zakelijken strijd tot een strijd om personen te verlagen, niet navolgen. De aanval van DIJKGRAAF c. s. dwingt mij tot mijn leedwezen van dezen stelregel af te wijken, daar de wijze van inkleeding en de talrijke aanhalingen, waarmede deze aanval is doorspekt, den indruk zouden geven van juist en onweerlegbaar te zijn, indien ik het zwijgen er toe deed. De beschuldigingen tegen mij ingebracht laten zich in een viertal punten samenvatten, welke ik achtereenvolgens zal bespreken.

10. De *schijnbare* tegenstelling, die er bestaat tusschen mijn poging, na het besluit der buitengewone vergadering der Maatschappij in 1918, de specialisten tot uittreden uit de Maatschappij te bewegen en mijn niet minder krachtige poging in October 1918

en later, om den steun der specialisten te verwerven voor voorstellen, die het hun mogelijk zouden maken lid van de Maatschappij te blijven,

DIJKGRAAF c.s. trachten door tal van aanhalingen, die nu eens wel, dan weer niet woordelijk het door mij gesprokene weergegeven en die zij op de meest phantastische wijze dooreen haspelen, den indruk te wekken, dat er hier een *werkelijke* tegenstelling bestaat, en ontzien zich hierbij niet datgene weg te laten, waarop het het meest aan komt. Zij schrijven: „Wij hadden 4 jaren lang al het mogelijke gedaan om te komen tot een goede organisatie. BRONGERSMA hoopte, dat de Algemeene Nederlandsche Vereeniging van Medische Specialisten zou begrijpen, dat zij moest maken een organisatie buiten de Maatschappij. Dan zal er iets bereikt worden.”

In werkelijkheid luidt de slotsom van mijn betoog volgens het stenografisch verslag als volgt: „Het wil mij voorkomen, dat wij 4 jaren al het mogelijke gedaan hebben om te komen tot een goede organisatie. Nu het hoofdbestuur onze belangen niet heeft gesteund, waartoe het verplicht was, en nu alle vertrouwen dus zoek is en de algemeene vergadering zich tegen de voorstellen heeft verzet, is het oogenblik gekomen om te zeggen: organisatie *in* de Maatschappij is niet meer mogelijk, *tenzij de Maatschappij tot inkeer zou komen*. Ik hoop, dat de vereeniging zal begrijpen, dat zij in dit geval niet met de Maatschappij kan samenwerken en dat zij moet maken een organisatie van specialisten buiten de Maatschappij. Dan zal er iets bereikt worden.” De door mij gecursiveerde woorden lieten de heeren weg, evenals zij zwegen over het feit, dat de Maatschappij in haar vergadering in Juli de bereidwilligheid toonde tot inkeer te komen en dit in haar buitengewone vergadering in December ten volle deed. De indiening der C. V.-voorstellen en haar verdediging door mij in de October-vergadering der Algemeene Nederlandsche Vereeniging van Medische Specialisten en in een vergadering der Afdeling 's Gravenhage dier vereeniging einde November of begin December gehouden, was niet in strijd, maar in volkomen overeenstemming met de houding in de vergadering dier vereeniging van 2 Juni 1918, door mij aangenomen.

20. Het gebruik van de wet-TALMA in de vergadering der A. N. V. v. M. S. van 2 Juni 1918 als boeman om de specialisten *uit* de Maatschappij te drijven en het gebruik dier zelfde wet-TALMA in de vergadering dier vereeniging van 27 October 1918 en in bovengenoemde vergadering harer Haagsche afdeling als boeman om de specialisten gunstig voor de C. V.-voorstellen te stemmen en daarmee tot blijven *in* de Maatschappij over te halen.

Het is volkomen waar, dat mij in bedoelde vergadering der Haagsche afdeling der A. N. V. v. M. S. genoemd verwijt werd gedaan en dat ik mij daartegen verdedigde met te zeggen: „dat ik den eersten keer de wet-TALMA nog niet zoo goed kende”. Daar ik niet de minste reden had te twijfelen aan de eerlijkheid van hem, die mij deze inconsequentie voorhield, kon ik hiervoor voor mijzelf geen andere verklaring geven dan de genoemde. Immers eerst na de ministeriële mededeeling in October, dat de wet-TALMA in Juli 1920 ongewijzigd zou worden ingevoerd, was ik begonnen haar opnieuw te bestudeeren, waardoor ik tot de overtuiging was gekomen, dat een scheuring in onze Maatschappij in het bijzonder met het oog op deze invoering dubbel te betreuren zou zijn, terwijl mijn kennis dezer wet in Juni uitsluitend berustte op herinnering aan hetgeen haar bestudeering mij kort na de indiening door TALMA had geleerd, welke herinnering door de later verschenen wet-TREUB zeer was vervaagd. De aanval van DIJKGRAAF c.s. dwong mij de stenografische notulen der vergadering van 2 Juni 1) 1918 nog eens in hun geheel door te lezen en nu is mij gebleken, *dat in die vergadering door mij met geen enkel woord van de wet-TALMA werd gerept* en dus de beschuldiging, als zou ik deze wet in die vergadering als boeman hebben gebruikt om de specialisten uit de Maatschappij te drijven, van a tot z onjuist is. Indien mij in deze eenig verwijt kan treffen, dan is het het zelfverwijt, te veel vertrouwen te

1) In het *Maandblad voor Sociale Geneeskunde* van 27 Juli 1918 wordt abusievelijk de datum 2 Juli genoemd.

hebben gesteld in mijn tegenstander en bij mijn verdediging niet scherper te hebben nagedacht. Had ik dit wel gedaan, dan zou ik mij herinnerd hebben, dat op 2 Juni 1918 de verkiezingen voor de Tweede Kamer nog niet hadden plaats gehad, dat de richting van het hierna te vormen ministerie nog in raadselen was gehuld en dat er op dat oogenblik van een invoering, laat staan van een ongewijzigde invoering der wet-TALMA nog geen sprake kon zijn geweest, waaruit a priori viel af te leiden, dat deze op dat tijdstip onmogelijk door mij als boeman kon zijn gebruikt. Mag van mijn tegenstander in de Haagsche Afdeeling der M. N. V. v. M. S. de mogelijkheid worden verondersteld, dat hij te goeder trouw het door mij in de vergadering dier vereeniging van 27 October gesprokene met dat in de vergadering van 2 Juni heeft verward, voor DIJKGRAAF c.s. kan deze verontschuldiging niet gelden. Uit de talrijke aanhalingen door hen aan de stenografische notulen der vergadering van 2 Juni ontleend, blijkt duidelijk, dat deze heeren die notulen met groote zorg hebben bestudeerd en uiteengerafeld; zij hebben dus willens en wetens een onjuiste voorstelling van het door mij gesprokene gegeven.

3°. Mijn houding in de Amsterdamsche Specialisten-Vereeniging en in de A. N. V. v. M. S., nadat de voorstellen der C. V. door de buitengewone vergadering der Maatschappij in December j.l. waren aangenomen.

DIJKGRAAF c.s. zeggen hiervan: „Den 27sten October zeide BRONGERSMA: wanneer de voorstellen van de C. V. worden aangenomen, dan brengt de goede trouw mede, dat men niet tegelijk lid kan zijn van twee vakvereenigingen. Dan zal ik persoonlijk voor deze vereeniging bedanken. De voorstellen werden aangenomen, maar BRONGERSMA bedankte niet als lid van „deze vereeniging” hield zijn A. S. V. in stand, maakte zelfs in die vereeniging het lidmaatschap weer wel vereenigbaar met dat van de Maatschappij, en verklaarde in de algemeene vergadering der Alg. Ned. Vereeniging van Med. Spec. op 2 Febr. j.l., dat het niet gewenscht was deze vereeniging te ontbinden, omdat men nog niet zeker er van was, hoe de zaken in de Maatschappij zouden loopen.” De bespreking van dit punt laat zich het best in tweeën splitsen:

A. Mijn houding in de A. S. V. Terstond nadat de beslissing in de buitengewone vergadering der Maatschappij van 20 December 1918 was gevallen, besloot het bestuur der A. S. V. op mijn voorstel den leden in overweging te geven: het bestuur te belasten met de voorbereiding tot ontbinding der A. S. V.; tijdens deze voorbereiding geen contributie meer te heffen. M. a. w. het bestuur stelde voor tot liquidatie der vereeniging over te gaan. Deze voorstellen werden in de vergadering der A. S. V. van Januari 1919 aangenomen. Daar deze liquidatie eerst kan afloopen, als de A. S. V. aan alle op haar rustende verplichtingen heeft voldaan, iets waarmede met het oog op haar overeenkomst met de Amsterdamsche ziekenfondsen geruimen tijd gemoed kan zijn ²⁾, moest aan het besluit tot liquidatie voorafgaan de herroeping der aangevraagde doch niet verkregen Koninklijke goedkeuring op de wijziging der statuten, waarbij het lidmaatschap der A. S. V. onvereinigbaar werd verklaard met dat der Maatschappij, *welke wijziging nog steeds niet in werking was getreden*. Gebeurde dit niet en mocht tijdens de liquidatie de Koninklijke goedkeuring worden verkregen, dan zouden alle leden der A. S. V., die op raad van mij en mijn mede-bestuursleden weder tot de Maatschappij waren toegetreden, d. w. z. alle leden der A. S. V. op twee na, van dat oogenblik af automatisch ophouden, deel te nemen aan de overeenkomst met de Amsterdamsche ziekenfondsen en dus gedurende drie en een half jaar van alle ziekenfondspraktijk zijn uitgesloten. Hetzelfde zou gelden voor alle specialisten, die zich te Amsterdam vestigden en lid werden der Maatschappij. Was dit dus een afdoende reden om de aanvraag tot Koninklijke goedkeuring in te trekken, niet minder gold de billijkheidsoverweging, dat de Maatschappij door de C. V.-voorstellen aan te nemen, was teruggekomen op haar besluit van 3 Mei 1918, waarmede de reden, waarom statuten-wijziging was voorgesteld, was komen te vervallen.

²⁾ Teneinde de liquidatie te bespoedigen wendde het bestuur der A. S. V. zich terstond tot het H. B. teneinde overneming der overeenkomst door de Maatschappij te verkrijgen.

Uit deze uiteenzetting zal het een ieder duidelijk zijn, dat de woorden van DIJKGRAAF c.s.: „BRONGERSMA hield zijn A. S. V. in stand, maakte zelfs in die vereeniging het lidmaatschap weer wél vereenigbaar met dat van de Maatschappij” een beeld geven van mijn houding, dat volkomen in strijd is met de werkelijkheid.

B. Mijn houding in de vergadering der A. N. V. v. M. S. van 2 Februari j.l.: Deze vergadering was bijeengeroepen tot het bespreken van: *a.* ontbinding der vereeniging; *b.* wijziging der statuten in dien geest, dat de vereeniging zou ophouden vakvereeniging te zijn, doch zou worden omgezet in een wetenschappelijke vereeniging; *c.* het ongewijzigd voortbestaan der vereeniging. Geheel in overeenstemming met mijn uitlating in de vergadering van 27 October: „*dat de goede trouw medebrengt, dat men niet tegelijk lid kan zijn van twee vakvereenigingen.*” was het mijn voornemen krachtig op ontbinding der A. N. V. v. M. S. aan te dringen, toen des morgens in een voorafgaande vergadering van C. O. en C. V. de circulaire van KOUWER c.s. ter mijner kennis werd gebracht. Uit deze circulaire, in verband met de wijze, waarop het tijdelijk hoofdbestuur was tot stand gekomen, en met de enquête, waartoe dit hoofdbestuur een week tevoren had besloten, bleek duidelijk, dat de tegenstanders van de aangenomen C. V.-voorstellen zich niet bij het besluit der buitengewone algemeene vergadering der Maatschappij neerlegden, doch krachtige pogingen in het werk zouden stellen, dit weer ongedaan te maken. Welk een storm van verontwaardiging zou er bij DIJKGRAAF c.s. zijn opgegaan, indien ik aan mijn oorspronkelijk voornemen gevolg had gegeven, krachtig op de ontbinding der vereeniging had aangedrongen, en ik daarbij had verzwegen, dat de uitvoering der aangenomen C. V.-voorstellen groote kans liep nooit verwezenlijkt te worden. De ridderlijkheid tegenover hen, die, niet zooals de Amsterdamsche specialisten, wederom lid der Maatschappij waren geworden, doch of aarzelden, omdat zij den nieuwen toestand niet voldoende geconsolideerd achtten, of hiertoe beslist niet bereid waren, maakte het mij tot een onafwijsbare plicht een duidelijke uiteenzetting van den plotseling veranderden toestand te geven. Het zou een onwaardige daad geweest zijn in die vergadering een beslissing in den geest, als door mij werd voorgestaan, uit te lokken. Volkomen kon ik mij dan ook vereenigen met het voorstel den Haag, de beslissing over de drie bovengenoemde punten uit te stellen, „totdat de toestanden in de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst zich zouden hebben geklaard. Ik drong er echter tegelijkertijd op aan, dat de leden zich duidelijk bereid zouden verklaren weder lid te worden der Maatschappij, indien het pogen van KOUWER c.s. zou blijken te mislukken en de aangenomen C. V.-voorstellen op eerlijke wijze werden uitgevoerd. Een met dat doel voorgestelde motie werd door mij ingetrokken, nadat de motie Rotterdam was aangenomen, welke luidde als volgt: „*De buitengewone algemeene vergadering der A. N. V. v. M. S. spreekt de wenschelijkheid uit, dat, wanneer de C. V.-voorstellen onoverminkt zijn ingevoerd, de specialisten zich weer in de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst zullen begeven.*” Duidelijk gaf ik te kennen, dat de veranderde toestand geen reden voor mij zou opleveren terug te komen op mijn besluit in de vergadering van 27 October medegedeeld, te zullen bedanken voor het lidmaatschap der A. N. V. v. M. S. doch nu eerst dan, als de Koninklijke goedkeuring op de aangenomen wijzigingen van de statuten der Maatschappij zal zijn afgekomen en de aangenomen wetswijzigingen door hun mededeeling in het *Tijdschrift* kracht van wet hebben verkregen.

De rede door mij bij het aanvaarden van het voorzitterschap van den Amsterdamschen Kring uitgesproken, is de logische consequentie van den loop van zaken hierboven geschetst; dat zij door mij werd uitgesproken, behoeft noch aan KOUWER noch aan anderen eenigen aanstoot te geven.

DIJKGRAAF c. s. zijn van meening, dat: „indien BRONGERSMA de begeerte had de specialisten in de Maatschappij te houden, hij de leer huldigt, dat het doel de middelen heiligt, en heeft hij getoond in de keuze dier middelen gansch en al niet kieskeurig te zijn”. Gaarne laat ik den lezer het oordeel over, of niet met meer recht DIJKGRAAF c. s. als vurige voorstanders van de befaamde leer van LOYOLA moeten worden beschouwd.

Amsterdam, 18 April 1919.

H. BRONGERSMA.